

Reflexions per a una Andorra energèticament més eficient

Jordi Cadena i Bons

La utilització eficient de l'energia o eficiència energètica representa un conjunt d'accions que intenten optimitzar l'utilització d'aquesta.

Bàsicament l'optimització energètica es pot aconseguir mitjançant la implementació de diverses mesures i inversions en el pla tecnològic i d'hàbits culturals de la comunitat.

Tant un aspecte com l'altre han d'anar junts, un sense l'altre no funcionen: si continuem consumint cada cop més energia –tant se val d'on vingui– i no millorem els hàbits, i si millorem els hàbits però no implementem noves tecnologies acabarem tenint un consum d'energia no sostenible.

La implementació de mesures i inversions en el pla tecnològic depèn de la mateixa evolució tecnològica i també de la capacitat inversora. La millora dels hàbits al meu entendre ha de ser el primer pas, ja que aquest depèn de la mateixa voluntat de cada un i no ha de representar un increment d'inversió; ans el contrari, més aviat es tradueix en un estalvi.

Per modificar els hàbits d'una societat, cal conèixer la societat en qüestió:

Andorra i la comunitat que hi habita és un cas especial dins el món, i només se'n poden entendre les realitats si s'és conscient de l'evolució del país en el temps; hem de saber d'on venim per saber on volem anar. Es pot dir que en el cas d'Andorra, la preocupació per l'eficiència energètica és un concepte relativament nou; fins no fa tant l'energia consumida a Andorra provenia pràcticament al cent per cent de fons renovables: l'energia hidroelèctrica, i fins i tot es pot dir que tampoc no fa tant el consum d'energia a Andorra tal com s'entén avui en dia era inexistent. En la meua infantesa, ho recordo perfectament. No parlem ja de temps anteriors: els anys seixanta el nivell de vida era el d'una economia de subsistència on tot-hom mirava de tenir les necessitats bàsiques cobertes. Parlar d'eficiència energètica en aquella època o en èpoques anteriors no té cap sentit.

Fins a final dels vuitanta es va anar evolucionant cap a una millor qualitat i higiene de vida, major benestar i confort. Com a totes les societats modernes, qualitat de vida i confort van fortament lligats a un augment del consum en energia, els vehicles es van democratitzar, tindre aigua calenta a casa va esdevenir normal, cada cop més llars es van equipar amb calefacció de gasoil, etc.

La veritat és que, per sort, aquest procés es va anar fent més i més important a mesura que van anar passant els anys.

A partir de la dècada dels noranta, i encara dura avui, vam arribar al moment on ara ens trobem: la societat de l'opulència i l'ostentació. Reconec que és una impressió personal, però no crec que disti molt de la realitat i tampoc no crec que sigui exclusiva d'Andorra. Ara bé, el que sí que és específic d'Andorra és el temps rècord amb el qual hem passat de la subsistència a l'opulència, crec que això és innegable i fins i tot únic.

Una altra cosa és el model econòmic en el qual s'ha basat aquest creixement desbocat; si és o no sostenible, no és el tema del debat d'avui. Sembla, però, que ens ho estem replantejant no solament ha Andorra sinó mundialment per la crisi galopant d'aquest últim any, que no ha estat imprevista sinó per manca de previsió.

Espero que en sortirem ben aviat, molt més conscients de tot el que fem i de com ho fem. Perquè tot el que fem afecta les generacions futures.

L'evolució d'Andorra ha forjat la manera de ser de la societat andorrana d'avui en dia. El que vull dir amb això és que els andorrans i residents no som ni pitjors ni millors que els altres ciutadans del primer món; la sola diferència és que els andorrans ens hem saltat tot un procés evolutiu que altres països han hagut d'anar paint a poc a poc les millores de la societat. Avui en dia encara es pot trobar avis al nostre país que de joves no tenien ni calefacció ni aigua calenta, i ja no parlem de vehicles. Com em deia un conegut veí d'Arinsal: "No ens recordem que fa quaranta anys encara portavem l'herba al coll". Molts de vosaltres entendreu què estic dient. Quan dic que a Andorra no som millors ni pitjors vull dir que, com en altres societats econòmicament properes, és comú pensar en el propi plaer abans que en el bé comú. Tradicionalment, els andorrans en tenim fama. Un bon exemple del que dic són els cotxes:

- És necessari un vehicle de més de 500 cavalls de potència per viatjar? I que consti que sóc un amant dels esports de motor i usuari de cotxes dits esportius, però és que fa 25 anys els cotxes dits grans (parlem d'Europa, que penso que és el que més ens concerneix) cubicaven com a molt 3000 cc, avui, això s'ha desbocat: fan el doble. I sort que s'han optimitzat els rendiments i els consums.

- Fa falta per anar a treballar, a comprar el pa o portar els nens a l'escola un *jeep*, o com en diuen ara un SUV, de 5 metres de llarg i que pesi 3.000 kg?

- Està molt bé que s'investigui en cotxes híbrids i altres, però alguns a partir de certes potències, pes, dimensions i cost, considero que només són una operació de màrqueting. Alguns els compren, suposo, que per tenir més bona consciència.

Quant a la il·luminació també constato el mateix:

- Fan falta per il·luminar la façana d'un casa unifamiliar (com em mirava l'altre dia) 22 punts de llum que estan encesos tota la nit?

- Fa falta que els nostres pobles i ciutats estiguin il·luminats amb tanta potència?

Tots aquests exemples no són fets aïllats. Els podem constatar nosaltres mateixos cada dia, si no és que en som participants.

No vull dir amb això que hàgim de tornar als temps d'abans, no, perquè com diu un bon amic meu gallec, des que hi ha llum hi ha menys bruixes.

Fetes aquestes reflexions sobre la necessària modificació dels hàbits de la nostra societat actual, avui aquí s'han apuntat moltes de les mesures tecnològiques que es podrien aplicar a Andorra. Moltes van encaminades a substituir o a complementar la crema de combustible fòssil com a principal font d'energia, i així ha de ser. Animo a tots aquells que hi treballau a continuar en aquest camí.

Però crec que és tan o més important la recerca i l'optimització de noves fonts com l'aprofitament, l'estalvi i l'ús racional que en fem. Ens hem de conscienciar.

Començant pels petits gestos que podem fer cada dia: apagar els aparells electrònics que es queden en *stand-by*, apagar els llums no necessaris, usar electrodomèstics eficients, fer un ús racional de l'aigua... I així podríem seguir tot el dia.

També hi ha gestos més grans: encara som reticents a utilitzar els millors aïllants en la construcció, una inversió inicial una mica més important per fer el nostre habitatge més eficient ens pot revertir en més estalvi en el temps.

Crec que a ningú no li agrada la idea de tenir una subindústria encarregada d'arreglar errors. A tall d'exemple, només cal veure la superfície que ocupen als magatzems de bricolatge tots els materials que ens serveixen com a pedaços d'un mal aïllament.

En general, deixem de pensar allò que *si ningú no ho fa per què ho he de fer jo?* i tots i cada un de nosaltres arremanguem-nos i posem fil a l'agulla. I com que no pot ser d'una altra manera, qui ha de començar a posar aquest fil a l'agulla han de ser les mateixes institucions públiques, que, com a mínim i en primer lloc, han de donar exemple.

Els nostres veïns i la Unió Europea estan més avançats en matèria d'eficiència energètica: aprofitem-ne les coses bones i aprenem dels errors dels nostres veïns abans de fer-los nosaltres un altre cop. Però anem en compte de no fixar-nos-hi massa i acabar aplicant legislacions de grans metròpolis en països de 85.000 habitants. Ja sabem que a Andorra som *especialistes en el talla i enganxa* de legislacions de països veïns per aplicar-les al país. I com deia al principi, la idiosincràsia de la societat andorrana, a causa en part a la seva espectacular evolució, fa que les mesures legislatives per aplicar hagin de ser especialment pensades per al país. Com s'hauria hagut de fer amb tantes i tantes lleis...

Opino que des de l'administració s'han de promoure les mesures que suposen una millora per a tota la societat, però amb seny. Com està passant en algun estat

veí, on lloablement s'impulsen les energies alternatives i s'ha volgut potenciar l'energia solar industrialment. Els més llestos s'han apuntat al carro i han transformat grans extensions de camp que fins i tot algunes vegades no eren ni bons per criar males herbes en un negoci jocós. Perquè la subvenció per kW és 4,5 vegades el preu de venda públic. Evidentment, s'han d'acabar retirant o repensant-les. Actuem, doncs, amb seny i cautela.

Per això demano que els estudis i les propostes per portar a terme un projecte d'energia alternativa siguin elaborats i contrastats al màxim; és a dir, tinguin un màxim realisme en els resultats. El que no es pot fer és fer gastar els diners a la persona que fa la inversió, que els governs recaptin menys per tal de donar una subvenció o fer una exempció de tributs, i després, que el resultat sigui d'un 20% del previst o nul. Si no, l'optimització de l'energia a escala del ciutadà es reduirà a comptats exemples d'algun xalet o edifici en el qual s'han aplicat aquests preceptes i que no són més que mediatitzats prototips per a la glòria de l'arquitecte i/o enginyer que l'han dissenyat així com del *sacrificat* propietari, que n'ha acceptat el sobrecost. Aquestes premisses passen sovint i fan desanimar el més entusiasta.

En conclusió

Per tant, crec que Andorra, com tot país del primer món, ha d'aportar el seu gra de sorra a l'eficiència energètica, que avui en dia és una preocupació global.

El primer pas cap a l'eficiència és la conscienciació de la població i la progressiva modificació dels hàbits de la mateixa. En aquest punt crec que les mesures que cal aplicar per arribar a aquest objectiu han de ser específiques per a Andorra atès el particular *caràcter* de la població, i per això crec que cal tenir-ho compte en aplicar o voler reestructurar lleis de països veïns per aplicar-les aquí. Aquest primer pas ha d'anar acompanyat de la mateixa conscienciació de l'administració tant governamental com comunal, ja que si aquests últims no donen l'exemple difícilment seran convincents de cara al ciutadà.

El segon pas cap a l'eficiència energètica, tal com hem dit, és la utilització de mesures de tipus tecnològic, que requeriran probablement inversió tant en l'àmbit privat com en el públic. Aquí també cal ser molt conscients del país on estem i no hem de caure en els errors que s'han fet en altres països.

Jordi Cadena i Bons

Comerciant i conseller general pel Partit Socialdemòcrata (PS).

Vicepresident de la comissió legislativa d'Economia del Consell General